

Reisekostnader ved samvær

REISEKOSTNADER VED SAMVÆR

Barn som har foreldre som bor langt fra hverandre, må ut å reise for å ha samvær. Reglene om reisekostnader ved samvær finnes i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven) § 44. Departementet har også utarbeidet retningslinjer for praktisering av reglene, rundskriv Q-15/08. Rundskrivet er lagt ut på departementets hjemmesider.

Bestemmelsen kan ikke brukes når barnet har delt bosted. I slike tilfeller er begge bostedforeldre og ingen av foreldrene anses for å ha samvær med barnet.

FORELDRENE HAR FULL AVTALEFRIHET:

Det økonomiske forholdet mellom foreldrene er i utgangspunktet et privatrettslig forhold. Dette betyr at foreldrene har full avtalefrihet og kan avtale den fordelingen av reisekostnadene ved samvær som de mener er best egnet i deres konkrete situasjon.

Reisekostnadene skal fordeles forholdsmessig mellom foreldrene etter størrelsen på inntektene deres, dersom partene ikke blir enige om noe annet. Dette er lovens hovedregel. "Forholdsmessig etter inntekt" betyr at den av foreldrene som har høyest inntekt skal dekke den største delen av reisekostnadene. På side 6 finner dere en forklaring på hvordan dere skal gå fram for å finne ut hvor mange prosent av reisekostnadene dere skal betale hver. Dersom en av partene mener at det foreligger særlige grunner som gjør en annen fordeling rimelig, kan sak reises for fylkesmannen eller for forliksrådet. "Særlige grunner" betyr at det skal mye til for å få fastsatt en annen fordeling, f.eks. at det foreligger store inntektsforskjeller mellom partene samtidig som reisekostnadene er høye.

HVA MENES MED REISEKOSTNADER:

Bestemmelsen gjelder reisekostnader til samvær, både til henting og bringing av barnet. Med reisekostnader menes alle kostnadene som knytter seg til selve reisen til barnet, og reisen til en voksen hvis barnet ikke kan reise alene. Foreldrenes alenereiser i forbindelse med at barnet skal hentes eller bringes til eller fra samvær er også omfattet. Når samværet skal skje der barnet bor, omfattes i tillegg samværsforelderens kostnader knyttet til reise til og fra barnets bosted. Bestemmelsen omfatter ikke reisekostnader til feriereiser under samværet eller tapt arbeidsfortjeneste for den som bringer barnet til eller fra samvær.

Det er bare de faktiske reisekostnadene som omfattes, og ikke kostnader til forsikring på bil etc. De faktiske kostnadene ved bilkjøring kan for eksempel være utgifter til drivstoff, bomavgifter, ferger og tunneler. Uavhengig av hvor mange ulike transportmidler som benyttes, er det reisekostnadene fra dør til dør som skal fordeles.

I enkelte tilfeller kan reiseveien mellom foreldrenes bosted være så lang at det er nødvendig med overnatting. Verken loven, forarbeidene til loven eller domstolene har tatt stilling til om utgifter til overnatting er en reisekostnad som skal deles mellom foreldrene. Det er derfor opp til foreldrene å bli enige om utgifter til overnatting skal deles. Hvis foreldrene ikke blir enige, kan saken bringes inn for forliksrådet.

HVILKE INNTEKTER SKAL BRUKES VED FORDELING:

Det er foreldrenes egen sak å avgjøre spørsmålet om reisekostnader. For å få gjennomført samvær er det viktig at begge parter medvirker. Begge må derfor bidra så godt de kan med å gi hverandre de inntektsopplysningene som trengs. Ved beregningen av foreldrenes inntekter skal det, når ikke annet blir avtalt, benyttes det samme inntektsbegrepet som ved fastsettelse av barnebidrag. Der foreldrene har en bidragsavtale eller avgjørelse, er det rimelig å basere seg på de inntektene som er lagt til grunn der. Dette innebærer at inntekten er lik personinntekt medregnet positive netto kapitalinntekter over kr 10 000 per år. Der bostedsforelderens mottar utvidet barnetrygd, ekstra småbarnstillegg eller kontantstøtte, legges dette til vedkommendes inntekt. Det samme gjelder den fastsatte fordelingen av fradrag i skatteklasser 2.

Dersom en av foreldrene er selvstendig næringsdrivende, skal kapitalinntektsdelen av næringsinntekten medregnes i kapitalinntekten. Hvordan kapitalinntektsdelen beregnes for ulike grupper selvstendig næringsdrivende framgår av NAVs rundskriv Hovednummer 55 – Lov om barn og foreldre. Rundskrivet er lagt ut på NAVs hjemmeside www.nav.no.

Se eksempel på side 6.

NÅR FORELDRENE IKKE BLIR ENIGE:

Hvis foreldrene ikke blir enige om størrelsen på reisekostnadene, hvor mye hver av dem skal betale, eller en av dem ikke betaler det han eller hun skylder, kan saken bringes inn for retten. Saken starter da med forliksmekling i forliksrådet. Behandlingen av en sak i forliksrådet foregår på en mer uformell måte enn i domstolene, og partene vil ofte ikke ha behov for advokat. Forliksrådet vil først og fremst se om det er rom for et forlik mellom partene. Kommer partene til enighet, kan det inngås forlik. Forliket er bindende for partene og har samme virkning som en rettskraftig dom. Oppnås ikke forlik, fortsetter saken over i domsforhandlinger. Forliksrådet kan avsi dom dersom en av partene ber om det, og saken gjelder en formuesverdi under kr 125 000. Alle dommer kan bringes inn for tingretten innen én måned. Dersom saken ikke bringes inn for tingretten, blir dommen rettskraftig.

SÆRLIGE GRUNNER:

Hovedregelen er at reisekostnadene skal fordeles forholdsmessig mellom foreldrene etter størrelsen på inntektene deres. På side 6 er det forklart hvordan dere finner ut hvor mye hver av dere skal betale.

Hvis en av foreldrene mener at det foreligger særlige grunner som gjør en annen fordeling rimelig, kan spørsmålet om en annen fordeling av reisekostnadene bringes inn for fylkesmannen eller retten til avgjørelse. For at fylkesmannen skal kunne avgjøre saken, må begge foreldrene være enige om administrativ behandling. Hvis barnet er over 15 år, kan fylkesmannen likevel behandle saken selv om bare en av foreldrene ønsker det. Fylkesmannens avgjørelse kan klages inn for Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Fylkesmannens avgjørelse har tvangskraft. Det betyr at den av foreldrene som har penger til gode hos den andre forelder, kan gå til namsmannen for å få innkrevd pengene.

Foreldrene kan også velge å bringe spørsmålet inn for retten til avgjørelse. Saken starter da i forliksrådet.

FYLKESMANNEN KAN GI SKRIFTLIGE AVTALER OM DELING AV REISEKOSTNADER TVANGSKRAFT:

Foreldrene kan be fylkesmannen fatte vedtak om at en skriftlig avtale mellom foreldrene om deling av reisekostnader skal ha tvangskraft. Begge foreldrene må være enige om det for at fylkesmannen skal kunne gi en slik avtale tvangskraft.

Fylkesmannen vil kontrollere at de formelle vilkårene for en gyldig avtale er oppfylt. Fylkesmannen vil også vurdere avtalens rimelighet. Hvis avtalen er urimelig eller i strid med barnets beste, vil fylkesmannen ikke gi avtalen tvangskraft.

At avtalen er gitt tvangskraft betyr at den av foreldrene som etter avtalen har penger til gode hos den andre av foreldrene, kan gå til namsmannen for å få innkrevd pengene.

PRAKTISERING AV BESTEMMELSEN:

Foreldrene kan selv avtale hvem som skal hente og bringe barnet til samvær, og hvor barnet skal hentes og bringes, for eksempel i barnehagen eller på skolen. Er de ikke blitt enige om noe annet, er det samværsforelder som henter og bringer barnet. Bostedsforelder kan i en avgjørelse om samvær også bli pålagt å medvirke til henting og bringing av barnet.

I noen tilfeller er det nødvendig at barna reiser i følge med en voksen. I utgangspunktet vil barnets alder og modenhet avgjøre om barnet kan reise alene, eller om det må ha følge av en voksen. For enkelte transportmidler er det faste aldersgrenser for når et barn kan reise alene. Dersom foreldrene er uenige om hvorvidt barnet kan reise alene når barnet har oppnådd den alder som kreves for

det enkelte transportmiddel, må den aldersgrensen som er satt i utgangspunktet være avgjørende. Unntaksvis må det kunne aksepteres at reisekostnadene også skal omfatte en voksen ut over aldersgrensen når det er urimelig å la barnet reise alene. I en slik vurdering må for eksempel barnets alder, modenhet, funksjonsdyktighet, reisens varighet og det forhold at barnet må bytte transportmiddel underveis tillegges stor vekt. Av hensyn til barnet bør også høyere reisekostnader godtas i en overgangsperiode slik at barnet gradvis får en tilvenning til å reise alene.

Der partene ikke blir enige om noe annet, må reisekostnadene som skal fordeles være rimelige og nødvendige. Hvis en av foreldrene påstår at den andre ikke har valgt den billigste løsningen, må den som setter frem påstanden kunne bevise dette. Det må tas med i vurderingen at det er barnets beste som skal være avgjørende og at en dyrere reisemåte i noen tilfeller kan være et bedre alternativ for barnet.

OPPGJØRSMÅTER:

Foreldrene må selv finne fram til en ordning for hvordan betalingen av reisekostnadene skal skje dem i mellom. For noen foreldre vil det være hensiktsmessig at den ene legger ut og senere får pengene tilbake, mens det for andre er mer hensiktsmessig at de betaler annen hver gang eller en av tre reiser osv. I de tilfellene der foreldrene ikke selv klarer å finne frem til en ordning for hvordan selve betalingen av reisekostnadene skal skje mellom dem, vil det som utgangspunkt være naturlig at betaling skjer etterskuddsvis. Der en av foreldrene ikke betaler sin del av reisekostnadene, kan det skyldige beløpet ikke motregnes i barnebidraget.

Dersom foreldrene ikke kommer til enighet om betalingen, vil den videre framgangsmåten avhenge av om det finnes et tvangskraftig vedtak fra fylkesmannen eller departementet i saken, eller ikke. Fylkesmannens eller departementets vedtak i saker der en av partene mener at det foreligger "særlige grunner" gir tvangskraft. Fylkesmannen kan også vedta at en skriftlig avtale mellom foreldrene om deling av reisekostnader ved samvær skal gi tvangskraft. Når fylkesmannens eller departementets vedtak kan tvangsfullbyrdes, kan det reises sak om tvangsfullbyrdelse av kravet for namsmannen. Den som ikke frivillig betaler det han eller hun skylder, risikerer å måtte betale alle omkostningene ved saken – også motpartens.

Dersom det ikke finnes noe tvangskraftig vedtak fra fylkesmannen eller departementet, må den som hevder å ha et krav mot den andre ta dette opp i et søksmål for retten. En slik sak vil starte med forliksmekling i forliksrådet. Får en ikke penger selv om det er fastsatt i en dom, må en reise sak om tvangsfullbyrdelse av kravet for namsmannen. Dette vil være en meget dyr løsning, og den som ikke frivillig betaler det en er skyldig, risikerer å måtte betale alle omkostningene ved saken i tillegg, også motpartens.

BEREGNING AV REISE- KOSTNADENE:

Foreldrenes inntekter:

Samværsforelderens:

$$\begin{aligned} & \text{Personinntekt} \\ + & \text{Positiv netto kapitalinntekt over kr 10 000} \\ \hline = & \text{Inntekten til bidragspliktige/samværsforelderens} \end{aligned}$$

Bostedsforelderens:

$$\begin{aligned} & \text{Personinntekt} \\ + & \text{Positiv netto kapitalinntekt over kr 10 000} \\ + & \text{Ev. fordel for skatteklasser 2} \\ & \quad (28\% \text{ av differansen mellom skatteklasser 2 og 1}) \\ + & \text{Ev. utvidet barnetrygd} \\ + & \text{Ev. ekstra småbarnstillegg} \\ + & \text{Ev. kontantstøtte} \\ \hline = & \text{Inntekten til bidragsmottakeren/bostedsforelderens} \end{aligned}$$

For å finne riktig andel går dere frem slik:

Samværsforelderens prosenttall:

$$\frac{\text{Samværsforelderens inntekt} \times 100}{\text{Samværsforelderens inntekt} + \text{bostedsforelderens inntekt}}$$

Bostedsforelderens prosenttall:

$$\frac{\text{Bostedsforelderens inntekt} \times 100}{\text{Samværsforelderens inntekt} + \text{bostedsforelderens inntekt}}$$

Prosenttallet brukes til å beregne riktig andel av reisekostnadene

Eksempel:

Barna Per og Karis reiser til pappa Anders koster kr 3000 per gang
Pappa Anders tjener kr 400 000, mens mamma Berit tjener
kr 250 000. Anders og Berits samlede inntekt er da kr 650 000

$$\text{Pappa Anders: } \frac{\text{kr } 400\,000 \times 100}{\text{kr } 650\,000} = 61,5 \%$$

$$\text{Mamma Berit: } \frac{\text{kr } 250\,000 \times 100}{\text{kr } 650\,000} = 38,5 \%$$

Pappa Anders skal betale 61,5 % av kr 3000 = kr 1 845 per gang
Mamma Berit skal betale 38,5 % av kr 3000 = kr 1 155 per gang

www.regjeringen.no
Opplag: 30 000/2009
Design: David Keeping
Oppdatert 07/2010
Trykk: Aktiv Trykk AS
Q-1034 B